

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica, (širina 72 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru. Posamezna številka 10 v.

Meso in žito.

(Poročilo sodr. dr. H. Tume na shodu v Idriji).

V nedeljo, dne 18. septembra se je zbralo idrijsko delavstvo na velikem shodu v dvorani »Pri črnem orlu«, ki je bila do zadnjega kotička polna, da protestira proti provzočiteljem draginje. Shod je otvoril sodrug Ivan Štravs ter dal besedo poročevalcu dr. Henrikumu Tumi iz Gorice, ki je govoril tako-le:

Ako hočemo razumeti splošno draginjo, moramo abstrahirati od posameznih državnih mej in ogledati pred seboj podobo gospodarstva vsega ozemlja, na katerem prebivajo sedanji kulturni narodi. Ozirati se moramo nekoliko v zgodovino, da vidimo premembo v kulturi in prebivalstvu vsaj tekom zadnjih desetletij.

Pred kakimi 100 leti so bile vse sedanje kulturne države, Francoska, Nemška, Avstrija, Italija, Rusija, Španska in Zedinjene države severnoameriške po veliki večini poljedelske; prebivalstvo se je pečalo z obdelovanjem polja in pridelovalo žito ter redilo živino. Severnoameriške države so imele okoli 25 milijonov prebivalcev, a milione in milione oralov debele, mastne, neizkoriščane zemlje. Na Nemškem je bilo 30% industrialnega in 70% poljedelskega prebivalstva. Povsod je poljedelsko prebivalstvo močno presegalo industrialno, izvzemši Anglijo. Tu so se razvile najprej velike fabrike s stroji ter se jeli zbirati prebivalci v velikih mestih, dočim je zemlja bila razdeljena med bogataše lorde, katerim so morali zemljo obdelovati najemniki, pa jim radi tega ni neslo intenzivno obdelovanje, marveč so spremenili angleška polja v travnike in gozde. Angleška je torej že pred 100 leti bila v takem gospodarskem položaju, da je imela gosto prebivalstvo in je morala žito uvažati, dočim je industrialne izdelke prosto izvažala ter tako tudi hitro in neizmerno bogatela.

Zgledu Anglije so hotele slediti vse države; vsled tega se je do danes razmerje spremenilo tako, da je na Nemškem 70% industrialnega prebivalstva proti 30% poljedelskega, da se je torej razmerje v 60 letih naravnost obrnilo. Tudi v Avstriji se bližamo položaju, da industrialno prebivalstvo prekaša število poljedelskega. V severnoameriških državah je bilo pred 100 leti 25 milijonov prebivalstva, danes se bliža število 90 milijonov. Vsa zemlja po severnoameriških državah pa je že zasedena, in mastna debelica, ki je dajala enkrat brez gnojenja in brez posebnega obdelovanja mnogo žita, je danes oslabila in potrebuje že intenzivnega obdelovanja.

Umevno je torej, da pridejano žito ne more več nasiti prebivalstva, ki se je podvojilo in potrojilo in obeuemo izpremenilo po veliki večini v industrialno delavstvo, tako da mora danes manjše število poljedelcev priskrbeti živež ogromni večini nepoljedelcev. Naravno je, da mora ob takem položaju cena žitu rasti, ker je manj blaga kakor potrebsčine.

V tem splošnem položaju pa tudi najdemo sredstvo, kako taki splošni draginji odpomoči. Ali je treba dobiti nove še neizkoriščane zemlje, ali pa dvigniti način pridelovanja. Obširni kraji severne Amerike,

Rusije in Sibirije so še neobdelani in bi dali ogromno množino žita. Tudi tam, kjer je žito še danes glavni pridelek, se poljedelstvo ni razvilo racionalno in se niti ne da primerjati napredku industrije. Dočim industrija vsako leto izumlja in uvaja nove stroje, tako da dela stroj z dvema delavcema, kjer jih je bilo treba poprej po 50 in še več ter izdeluje neprimerno lepše blago, ni v večini držav pridelovanje žita skoro prav nič tehnično napredovalo. Na bližnjem Ruskem imamo še kmeta, ki niti oralu ne rabi, ampak soho, to je drevo s kljuko, s katero le za silo razrahlja zemljo toliko, da razmeče seme. Če bi poljedelstvo zboljšalo proizvajanje v tisti meri kakor industrija, bi tudi na dosedanjih tleh zrastle toliko žita, da bi zadoščalo še tako močnemu industrialnemu prebivalstvu.

Ako si mislimo državo urejeno po socialističnem sistemu, to je da meja ne pride pri gospodarstvu v poštev in ima država v prvi vrsti zadoščati kulturnim potrebam, potem bi bila regulacija cene priprosta. Saj ima že danes vsaka država svoje statistične urade, ki natančno dajejo odgovor, koliko se prideluje žita, koliko je kmečkega in industrialnega prebivalstva, in ki tudi že poudarjajo razliko v proizvajanju. Tako n. pr. je na Nemškem statistika dognala, da je način pridelovanja žita napredoval tako, da dobi danes nemški poljedelec na istem prostoru skoraj dvojno mero žita. Na podlagi številki bi se torej lahko vsako leto določila prava cena žitu in bi se tudi lahko ukrenilo, da se prideluje potrebna množina. No, daleč smo še, da bi socializem zavlada svet, zaradi tega smo tudi daleč od tega, da bi imelo žito in delo pravo ceno.

(Dalje prihodnjič.)

Politični odsevi.

* Češki deželni zbor se skliče. Ako bi v Ljubi Avstriji živeli v zdravih, pametnih razmerah, bi bilo dovolj, da se pove še datum na dnevni red, pa bi bila stvar precej opravljena. Pri nas pa bi bilo zdaj treba zapeti tedeum, kajti sklicanje češkega deželnega zbora, ki bi moralo biti naravno, samoposebi umevno, je skoraj senzacionalen dogodek. Češki in nemški poslanci so pod predsedništvom deželnega maršala princa Lobkovic sklenili kratko premirje. Dve seji deželnega zbora sta zagotovljeni in sporazumno je določen dnevni red: Za prvo sejo: 1. Naznanila predsedstva. 2. Prvo čitanje zakonskega načrta, po katerem se ima osebni dohodninski davek oprostiti deželnih doklad. 3. Prvo čitanje nacionalno političnih osnov in predlogov, ki jih podajajo stranke k temu vprašanju. 4. Volitev dveh komisij. Za drugo sejo: 1. Poročilo komisije za izpremembo deželnega reda. 2. Poročilo davčne komisije. Nato še le se ima konstituirati deželni zbor in voliti deželni odbor. — Točka, okrog katere se vse vrti, so narodno politične osnove, katerih najvažnejše dele smo lani objavili. Te osnove se imajo, sedaj po sporazumnem dogovoru odkazati komisiji za izpremembo deželnega reda, ki dobi nalog, da poroča deželnemu zboru v treh tednih. Od dela v tej komisiji bo zdaj odvisno, kako se bodo razvijale razmere. Deželni maršal je izjavil, da bo namestništvu predlagal, naj se skliče zbor dne 30. septembra.

* Sklicanje deželnih zborov, v katerih so narodnjaške homatije ovirale vsako delo, navaja pozornost zopet na te korpo-

racije. Za češki in za štajerski deželni zbor se je moralo prizadetim meščanskim strankam prigovarjati kakor bolnemu konju, da sta se mogla sploh sklicati. Vendar pa je vzajemno nezaupanje povsod tako veliko, da visi nad obema še vedno Damoklejev meč obstrukcije. Na nedelavnost je obsojen tudi istrski deželni zbor in kakor na Češkem in Štajerskem so tudi tukaj narodni spori največja ovira. Vsak pameten človek mora spoznati, da so ti parlamenti hudo bolni in vprašati je treba, kje da tiči bolezen in kako bi se dala ozdraviti. Večno se ponavljajoča obstrukcija, ki vedno izvira iz nacionalnih nasprotij, bi vsakemu razumnemu človeku lahko odprla oči, da deželni zbori, kakor so sedaj sestavljeni, sploh niso sposobni izvrševati naloge, ki so jim nakazane. Tudi razlog te nesposobnosti je jasen. Deželni zbori ne odgovarjajo potrebam in volji prebivalstva, kateremu so namenjeni. V nobeni narodno mešani deželi ne pričakuje narodna manjšina ničesar od deželnega zbora. Historične deželne meje se ne vjemajo z nazori in zahtevami narodov, ki prebivajo v njih; historične dežele ne morejo biti podlaga delu, ciljem in stremljenju narodov. Bolezen deželnih zborov je neozdravljiva, ker so se preživeli. Nova doba potrebuje novih oblik. Narodi se čutijo narode, ne pa deželane. Česar potrebujemo, torej niso malenkostne deželne krparije, ampak zastopstva narodov namesto dosedanjih deželnih zastopstev. V ta namen je seveda najprej treba, da se konstituirajo narodi; z drugimi besedami: Za ozdravljenje razmer je neizogibna narodna avtonomija. Doslej pa vidimo, da ne razume tega niti vlada, niti vladajoče meščanske stranke. Zato tudi še ni pričakovati ozdravljenja. Deželni zbori se skličejo; nekaj časa jih bodo klavne deželne finance silile delati; čim pa se pojavi prvi ostrejši nacionalni spor, bodo zopet tam, kjer so bili. In to se bo menda ponavljalo, dokler se ne ugonobe sami.

* Sklicani so sledeči deželni zbori: Moravski na 28. septembra, češki na 30. septembra, dalmatinski na 3. oktobra, kranjski, goriški in istrski na 5. oktobra, tirolski na 14. oktobra.

* Delegacije se skličejo na 12. oktobra.

* Skupna ministrska konferenca je bila v četrtek na Dunaju. Udeležili so se je vsi trije skupni ministri: Grof Aerenthal (zunanji), Schönau (vojni), Burian (finančni), oba ministrska predsednika Bienenroth in Khuen-Hedervary, oba finan. ministra Bilinski in Lukač ter poveljnik vojne mornarice grof Montecuccoli. Po udeležbi se že lahko ugane, o čem so se približno posvetovali. Oficijozno se sicer poroča, da se je na konferenci določil termin za sestanek delegacij, ali kadar so vojaški in mornariški gospodje pa vsi trije finančni ministri skupaj, je jasno, da so pripravljali pogačo, ki se ima prezentirati delegacijam. Za davkoplačevalce — seveda tudi za indirektno, velja svet: Pozor na žep!

* Šešli so se doslej deželni zbori za Nižjo Avstrijo, Šlezijo, Salcburško, Koroško, Štajersko in Predarlško. V nižjeavstrijskem je bila že ostra debata radi učiteljskih plač. Krščansko socialna večina je namreč v zadnjem zasedanju sklenila zakon o zboljšanju učiteljskih plač, ki pa bi imel dobiti veljavo še le tedaj, ko bi se v državnem zboru rešili načrti o novih davkih. Že takrat so socialni demokratje svarili, češ da se imajo učitelji s tem le za norce. Zdaj pa je moral Gessmann sam predlagati, da se tedanji zakon izpremeni, ker živ krst ne ve, kaj bo z Bilinskega novimi davki. Razume se, da so socialni demokratje zdaj krščanskim bratom pošteno odditali levite.

* Vprašanje vodnih cest dela Poljakom in Bienenrothu zopet preglavice. Med počitnicami je ponudil ministrski predsednik Poljakom 120 milijonov za gradnjo kanalov v Galiciji, če bi pritrdili zahtevi vlade, da se o-

pusti gradnja kanalov v večjem obsegu, kakor je bila sklenjena leta 1901. Ob poletnem pogajanju je bilo videti, da hočejo Poljaki pristati. Zdaj pa so se začeli puntati takozvani narodni demokratje in ljudska stranka, pa zahtevajo, da se morajo kanali brezpogojno zgraditi tako, kakor je bilo sklenjeno v parlamentu. Večino v klubu ima pač konservativno krilo in od njega bo nazadnje odvisno, če se pobota z vlado ali ne. Bilinski ima sedaj nalogo, pregovarjati svoje rojake in mešetariti.

* Nemški cesar se je v torek pripeljal na Dunaj, kjer so ga zelo slovesno sprejeli. Bilo je tudi mnogo govorcov, sicer se pa ni zgodila nobena večja nesreča.

* Španski parlament se zopet snide dne 6. oktobra. Finančni minister je izdal izreden proračun in zahteva, da se mu dovoli vzeti 1 in pol milijarde posojila. Od te svote bi se imelo porabiti 100 milijonov za mornarico, 750 milijonov za vojaške potrebsčine, 180 milijonov za javna dela, 340 milijonov za notranje zadeve in 22 milijonov za justične in naučne potrebsčine.

Z zbora nemške socialne demokracije.

V Magdeburgu se je v soboto večer, kakor smo že poročali, otvoril letošnji zbor socialno demokratične stranke v Nemčiji. Zboru se je predložilo obširno tiskano poročilo, ki izkazuje nevzdržen napredek stranke. Politična organizacija stranke, ki je štela lani 633.309 rednih članov, jih ima letos, dasi je gospodarska kriza še zelo občutna, 720.038. Povečala se je za 66.346 moških in 20.383 ženskih članov. Strankine organizacije obstojajo v 381 volilnih okrajih. Največ vpisanih članov imajo okraji Hamburg III: 30.060, Berlin VI: 28.981, Teltow Beeskow 26.504, Lipsko okolica 24.945, Berlin IV: 22.927. Stranka ima 49 okrajnih in 62 volilno-okrožnih tajnikov.

V 360 krajih so mladinski odbori, v 314 krajih izobraževalni odseki, v 109 krajih komisije za otroško varstvo.

V pretečenem letu je stranka razdala 23 milijonov letakov, 2 1/2 miliona koledarjev itd. Pri dopolnilnih volitvah zadnjega leta za državni zbor so nasprotniki izgubili 49.827, socialni demokratje pa pridobili 26.327 novih glasov. V enem letu je stranka osvojila 7 mandatov. Socialni demokratje imajo svoje zastopnike v 2497 (lani v 2210) občinah; število občinskih svetovalcev se je pomnožilo od 6431 na 7729.

Silno razvito je v Nemčiji strankino časopisje. Ko se je sklenilo poročilo, je imela že 76 dnevnikov (dva nova) in 57 tiskarn. Glavno glasilo »Vorwärts« ima 139.000 naročnikov, znanstvena revija »Neue Zeit« 8000, satirični list »Der wahre Jakob« 250.000, ženski list »Gleichheit« 82.000. Strankina knjigarna je imela za 570.665 mark prometa.

O izobraževalnem delu priča 272 tečajev predavanj, ki so se priredili v 236 mestih in 727 ljudskih gledaliških predstav, prirejenih v 118 krajih. »Freie Volksbühne« v Berlinu je sama priredila 183 predstav in umetniških koncertov. V 106 mestih so bile razstave za mladino. V 200 mestih so centralne knjižnice, 58 mest pa ima 377 posameznih knjižnic. — Dohodkov je imela stranka 1.004.759, izdatkov pa 815.557 mark.

Izmed pozdravnih govorov so za naše domače razmere posebno zanimive besede sodruga dr. Šmerala, ki je med drugim dejal:

Svesti smo si odgovornosti, ki jo ima socialno demokratično gibanje v državi, kjer je vse v preporodu in prehodu. Zavedamo se odgovornosti, ki jo imamo v narodu, ki je prisiljen voditi pravičen boj za izpolnitev številnih življenjskih potreb, v katerem so pa zato tudi jako velike izkušnje nacionalnega šovinizma. Vsaka zahteva pravičnosti lahko pričakuje našo podporo, vemo pa, da ne bi bili več socialni demokratje, če ne bi bili najstrastnejši nasprotniki ma-

lomešanskega radikalizma in nacionalnega šovinizma. Mi smo delavska stranka, razredna stranka, mednarodna stranka; mi smo zanesljiv del svetovnega mednarodnega gibanja socialne demokracije in obljubujemo, da ostanemo to. To je naša dolžnost, a to je tudi naš ponos in bila bi nam najtežja bol, če bi se moglo dvomiti o naši dobri volji in socialistični čistosti. Mi imamo in bomo imeli dobro voljo za pravičen sporazum. Seveda, za eno Vam lahko zavidamo; Če bi imeli v Avstriji impulzivni temperament Vašega cesarja, bi nemara mnogo prej našli pravi izhod.

Z dnevnega reda je največ pozornosti zbuja točka o badenskih poslancih, ki so v deželni zbor glasovali za proračun. Poročal je v obširnem govoru sodrug Bebel, ki je ravnanje badenskih sodrugov ostro grajal in tudi predložil resolucijo, katero smo že zadnji objavili. Sodrugi Frank je zagovarjal taktiko Badenčanov, Zubeil pa je predlagal k Beblovi resoluciji dodatke, ki pravi, da se sodrugi, ki greše zoper sklope strankinih zborov, postavljajo izven stranke. Debata je bila zelo živahna, glasovanje celo burno. Ko se je imelo glasovati o Zubeilovem predlogu, so Badenčani zapustili dvorano. Beblovo resolucijo in Zubeilove dodatke je sprejela velika večina. Na prihodnjo sejo so se Badenčani vrnili.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

Železničarski shod v Ljubljani.

V sredo, 21. t. m. zvečer je bil v areni »Narodnega doma« shod, na katerem so železničarji temeljito obračunali z gospodi, ki so jih pod pretvezo pasivne resistance hoteli speljati na led in jih potem brutalno zmerjali, sumnjicali in obrekovali, ker se ni posrečila zavratna nakana. Vreme je bilo sicer skrajno neugodno; takih nalivov še letos, ko se ravno ni bilo pritoževati radi suše, ni bilo mnogo v Ljubljani. Če ne bi bil dnevi red tako zanimiv, bi gotovo ob takem vremenu moral shod izostati. Primeroma dobra udeležba je pač dokaz, da so železničarji želeli ta obračun.

Shod je bil izredno živahen. Udeležilo se ga je tudi omizje uradnikov. Poroča se nam, da se je bila po celi progi razposlala okrožnica, ki je nujno vabila vse uradnike na ta shod in od informirane strani se nam zatrjuje, da je bil namen: Razbiti shod. To je pač ostala pobožna želja; udeležba s proge je bila minimalna. A če so bili gospodje maloštevilni, so bili tembolj živahni. Medklice so spuščali kar z repetirkami kakor da so se vadili v avstrijskem parlamentu. Za besedo pa se je oglašil izmed njih edini g. Borštner in še ta bi bil storil bolje, če bi bil ostal doma. Hotel je shodu imponirati s svojo retoriko, a takih Ciceronov imajo socialni demokratje za delavnik dovolj. In vendar bi bila le lepa govorniška forma dala tečnosti njegovemu nastopu, kajti le ta bi bila nemara deloma zakrila plitkost njegovih besed. Pravzaprav ni znal govornik inteligence povedati nič drugega, kakor da so gospodje več nego socialni demokratje in »da si bodo že zapomnili.« Shod je sicer dovolil gospodu Borštnerju govoriti, ne da bi ga motil. Ali ogreti niso mogle te besede nikogar, pa tudi pogreti ne. Zborovalci so ostali hladni in edini učinek je bil pomilovanje.

Stališče socialne demokracije so zastopali sodrugi Petrič, Kopač in Ebin Kristan. Bilo je vendar dobro, da so uradniki prišli, kajti če niso bili popolnoma slepi, so morali vendar opaziti, da so bili s svojimi protiorganizacijskimi željicami osamljeni kakor Robinson na otoku. Besede socialističnih govornikov so navduševale poslušalce in povzročile prave salve aplavza. Tudi če bi se ne bila predlagala nobena resolucija in če se ne bi bilo nič glasovalo, je bilo jasno, da uslužbenci soglasno in ogorčeno obsojajo taktiko zlobe in hinavstva.

Shod se je vršil tako:

Predsednik sodr. Petrič obljubi vsem, tudi uradnikom, ki so sedeli skupaj kakor na zatožni klopi, popolno svobodo besede. Falzifikacija javnega mnenja po meščanskem časopisju, podle infamije, ki jih je to časopisje navalilo na železničarske uslužbence, izživno na resen protest. Govornik poda na kratko predzgodovino sedanjega pasivnega odpora. Ko so uradniki takoj, ko so z našo pomočjo dosegli nekaj uspehov, leta 1907., pokazali koaliciji hrbet in izskočili iz nje, je začela uprava takoj po svoje tolmačiti okrožnico 385a. — Proti nelojalnemu postopanju železniške uprave je naša organizacija energično nastopila februarja meseca in potem na junijski konferenci v Mariboru. Ravnateljstvo južne železnice je obljubilo, da da na naš ultimatum 15. septembra ob 1. popoldne definitivno odgovor. Opozorjeni po našem nastopu so se medtem zgenili tudi uradniki: zlorabili so firmo koalicije, kateri niso več pripadali in delili pod nje naslovom na progi letake, pozivajoč osebo na pasivno resistance, ne da bi bili razodeli svoje zahteve, ne da bi se bili prej dogovorili z našo organizacijo. A začeli so s pasivno resistenco 15. septembra ob 1. zjutraj, torej 12 ur po prej kot je bilo ravnateljstvo dolžno odgo-

voriti. Kar so pozneje počeli, ni bila pasivna rezistenca, ampak navadna zloraba uradne oblasti; z grožnjami so hoteli prisiliti uslužbence, da bi sodelovali pri njihovi komediji.

Sodrugi Kopač imenuje pasivno resistenco korak nepremišljenih ljudi, ki razumejo o proletarskem boju kolikor zajec na boben in ki so s terorizmom, šikanami in denunciacijami nasprotovali (klic iz vrst uradništva: in bomo!) na kar nastane silen vihar: sramota, fejl) železničarski organizaciji. Konstatirati je treba z vsem povdarkom, da je uradništvo ravno tako nasprotovalo naši organizaciji kakor železniška uprava. Ravnanje uradnikov, oziroma tistih posameznikov, ki si laste vodstvo uradnikov, je bilo nelojalno in neodkrito že l. 1907.: v besedah radikalni so pošiljali druge v ogenj, sami pa so sedli za pogrbeno mizo in zahrbtno napadali organizacijo, ki je vse izvojevala. —

Na Dunaju, v predsobi generalnega ravnatelja so zahtevali, da naj bodo sprejeti pred zastopniki železničarske organizacije, ki šteje 65.000 članov; odgovor pa je bil ta: zueerst kommen die Großen und dann kommen Sie. Mi smo imeli koncesije že v rokah, ko je ravnatelj uradniško deputacijo stoprav sprejel. Nato govornik obrazloži koncesije, ki smo jih objavili že v sobotni številki »Rdečega Prapora« in natančno dokaže, da so imeli uradniki vse, kar imajo po »pasivni« že 15. septembra opoldne. Uradniki, ki so jih uprizoritelji pasivnega odpora očividno zelo slabo, morda celo napačno informirali, so bili ob strogo logičnih izvajanjih sodruga Kopača kar konsternirani, kakor da bi jih bil polil z mrzlo studenčnico.

Temu depresivnemu vtisku se ni mogel odtegniti tudi govornik uradnikov gospod Borštner, ki je skušal vleči uradnike iz blata in braniti pasivno resistenco v danem slučaju, ki pa je to svojo nalogo na odru tako slabo opravljal, da so se uradniki v dvorani preplašeno spogledovali. Iz te mučne zadrege je govornik rešil sebe in navzoče uradništvo s tem, da je samega sebe prekinil in izginil med poslušalstvom.

Nato je sodrug Ebin Kristan s finim sarkazmom in z neizprosno logiko bičal postopanje uradnikov. Medklic na današnjem shodu, da so in da bodo nasprotovali železničarski organizaciji, je bila doslej edina odkritosrčna uradniška beseda. Leta 1907. so bile volitve v državni zbor; kdo je takrat lazil okrog železničarjev in jim pravil, da je tudi socialni demokrat? (Klici: Borštner!) To so bili uradniki, ki so tedaj prav tak hinavsko nastopali kakor sedaj s pasivno resistenco. Bili so takrat socialni demokratje za to, da ogoljufajo socialne demokrate. — Dve leti so uradniki narodnostno razdirali železničarsko organizacijo, danes pa smo slišali iz njihovih ust: Mi nismo Slovenci, ampak železničarski uradniki. V tem tiči, po vašem mnenju vsaj, največji greh, s tem ste spustili iz rok svoje največje agitatorično sredstvo, oblatili ste svojo narodnostno idejo. Kadar boste še krošnjariji z nacionalizmom med železničarji, vam bo vsakdo zabrusil v obraz Wastiana in Malika, za katerima ste lazili. Druga hinavščina je v tem, da izjavljate danes, da niste beračili naše pomoči, da ste hoteli izpeljati pasivno resistenco sami. Zakaj ste vprizorili po meščanskem časopisju, liberalnem in klerikalnem, infamno gonjo proti železničarskemu obojju, ki ni delalo tega, za kar ga Vi niti prosili niste?

Nato se govornik obrača do železničarjev in jih opozarja, da se z vso vnoemo oprimejo svojega časopisja in da ne odnehajo prej, dokler nimamo svojega dnevnika, zakaj le z dnevníkom bo mogoče parirati infamije, ki dan za dnem meščansko časopisje obmetava ž njimi delavstvo.

Resolucijo, ki se je sprejela, objavimo prihodnjič.

— Izjava uredništva. V zadnji številki našega lista je bila objavljena notica o predavanjih, ki jih baje prireja nekak »Meščanski klub« v Idriji. Izvedeli smo, da je »Rdeči Prapor« kakor tudi drugi listi — kolikor nam je znano celjski »Narodni Dnevnik« — postal žrtev mistifikacije. Konstatiramo torej predvsem, da ni v Idriji tistega »Meščanskega kluba« in da ni tistih predavanj. Z notico si je neka podla duša dovolila infamijo, katero morda smatra za politično junaštvo, pa je le izpričevalo žalostne nizkosti. Kdor ve, koliko prošanj za objavo veselice, shodov, predavanj in podobnih priredb dobivajo uredništva, razume da ni nič težkega, vtihotapiti podobno »naznanilo« v katerikoli list. Duhovitosti za tako početje torej ni treba, pač pa je treba duševnega barabstva. Da je tega v klerikalnem taboru obilo, dokazuje tudi omenjeni lumpovski atentat. Mistifikacija namreč ni mogla priti od nikoder drugod kakor iz klerikalnega tabora, ker nikjer drugod ni moglo biti interesa za tako mistifikacijo. Noben list na svetu ni varen take zlorabe. Sodrugi in gospodje, ki so bili z ono notico prizadeti, bodo to razumeli in — upamo — sprejeli na znanje naše obžalovanje. Sramota pa pada na lumpa, ki je vedoma zagrešil

podlost in tiste, ki so odgovorni za tako vzgojo.

— Belokranjska železnica. Detaljni projekti za železnico Novo mesto—Črnomelj Metlika so — kakor se oficijalno in uradno razglša — skoraj izdelani. Politični ogled železniške trase in razlastitveno postopanje se bode uvedlo še to jesen. Detaljni načrti bazirajo na varijanti čez Preloge — Smuka — Črnomelj — Metlika, za katero varijanto se je odločilo železniško ministrstvo na podlagi želj prebivalstva. — Zakonito že zajamčeni kapital 18.400.000 K bo najbrže zadostoval za zgradbo te železnice. Pozornost pri razglasitvi te uradne note vzbuja dejstvo, da za enkrat železnica, odnosno projekt ni izpeljan do deželne meje.

— Pasivna resistenca železniških uradnikov, ki se je na južni železnici pričela z velikanskim hrupom, se je končala zelo tiho. Meščanski časopisi, ki so v nasprotju do vseh svojih navad čudovito simpatizirali s tem »gibanjem«, molče sedaj, kakor da jim maši usta sto uradnih in spovednih tajnosti. Pa je tudi naravno. Kajti če bi hoteli še govoriti o uspehih, bi morali povedati, da ga je treba iskati na mesecu. Uspeh so železničarji pač dosegli, tudi uradniki med njimi, toda ne vsled svoje resistance. Kajti to kar jim je generalno ravnateljstvo dovolilo dne 21. septembra, je dovolilo že dne 15. septembra. Resistenca je torej bila za oslovo senco. Nemara bodo gospodje uradniki sedaj, ko je stvar končana, vendar začeli nekoliko treznejše misliti. Če bi se to zgodilo, bi bila ponesrečena resistenca vendar koristna, ker bi morala mislečim pokazati, da je separatizem katerekoli kategorije na železnici škodljiv največ njenim lastnim članom. Stališče, ki so ga zastopali gospodje uradniki ne radi svojih materialnih interesov, ampak zgolj iz sovraštva do socialne demokracije organizacije, je bilo najbolj zaradi tega zgrešeno, ker so gospodje silno škodovali svojemu ugledu. Železničarji, ki so leta in leta, v časih ko je bila organizacija še predmet najhujših progov in so njeni člani bili izpostavljeni vsaki nevarnosti, organizirali svojo bojno armado, s katero so si brez pomoči uradnikov in večinoma proti njim priborili približke, niso čreda ovac, ki bi se dala s kakršnimikoli sirenskimi glasovi izvabiti iz organizacije. Kdor intrigira proti njihovi organizaciji, jim je sovražnik. In če hočejo uradniki, da minejo slabe posledice te kampanje, bodo morali z dejanji dokazati, da hočejo popraviti, kar so zagrešili. S samimi lepimi besedami ne pojde. Predvsem si morajo zapomniti, da je organizacija železničarjev, ustanovljena in dograjena z največjimi žrtvami, noli me tanger! Razbiti to organizacijo se ni posrečilo Guttenbergu ne Witteku, pa se tudi ne bo intrigantom, ki so uslužbence hoteli speljati na led, uradnike pa res speljati.

— »Slovenski Narod« in »Slovenec« sta prav dolgovezno poročala o železničarskem shodu, ki je bil v sredo v areni »Narodnega doma« in zopet sta bila čedna bratca čudovito složna. Oba sta poročala tako kakor da bi bili uradniki na tem shodu slavili velikanski triumf; oba sta zavijala tako kakor da bi bil edini gospod Borštner kaj stvarnega, seveda zelo modrega povedal. Razlika je bila le ta, da je »Narod« bolj jecljal, a »Slovenec« bolj rentočil. A jecljanje in rentčenje je bilo le izraz zadrege. Sodrugi, ki so bili na shodu, pač sami najbolje vedo, kako je bilo. In če je bila resolucija sprejeta z vsemi glasovi proti peterim glasovom uradnikov, ni menda treba posebej dokazovati, kje je bil uspeh tega shoda.

— Presrečen je »Slovenec« da, je bil v procesu Bielohlawka ptoti Zippererju ta obsojen na 14 dni zavora, ker je sodnik smatral, da se mu ni posrečil dokaz resnice. Bielohlawku, ki je bil pred dvajsetimi leti reven kakor cerkvena miš, dočim se prištevata danes velikim bogatašem, se ni — po sodnikovem nazoru — dokazalo, da je nagrabil svoje bogastvo na nepošten način. In to je »Slovenec« že dovolj, da slavi Bielohlawka kakor silnega junaka. Pa vendar bi bilo bolje za katoliški list, če bi bil molčal, kajti naj Zipperer, ki je prav neznan oseba, odsedi svojih štirinajst dni ali pa ne, krščansko socialna stranka je vendar obsojena. Kajti nedvomno se je dokazalo, da je pri dunajski občini in pri nižjeavstrijski deželi, kjer vladajo krščanski socialci, bilo treba dokazovati svoje krščansko socialno mišljenje, dati stotake in tisočake za krščansko socialni volilni sklad, plačevati debele svote »posredovalcem«, inserirati v zakonitih krščansko socialnih listkih, če se je hotelo dobiti občinskega ali deželne dela. Kar je razkril ta proces, smrdi tako, da ne bo krščansko socialna stranka z nobenim parfumom pregnala tega smrada.

— Zabavni večer pevskega zbora »Vzajemnosti« se priredi v soboto, 1. okt. pod naslovom »Vinska trgatev« v vseh prostorih gostilne »International« na Resljevi cesti. Pevski zbor je izbral za zabavo to

obliko, da bo čim bolj živahna in da bo ustrezala željam sodrugov, katerim so »vinske trgatev« v jesenskem času že nekako tradicionalne. Pevski zbor dela pridno priprave za to zabavo, da čimbolj zadovolji obiskovalce. Dolžnost ljubljanskih delavcev pa je, da se v čim večjem številu udeležijo te veselice in izkažejo pevskega zbora svojo solidarnost. Pomanjkanje pevskega zbora je ljubljansko delavstvo dolga leta bridko občutilo, a zdaj, ko ga imamo, je naloga zavernih delavcev, poskrbeti da se ohrani in razvija. Obstanek pevskega zbora zahteva sredstev, katerih nima pričakovati od nikoder, če ne od delavstva, kateremu služi. Upamo torej, da bo udeležba na »Vinski trgatevi« častna za delavstvo in koristna za zbor. Vstopnina znaša 20 vinarjev. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo pevskega materiala, se pa preplačila hvaležno sprejemajo.

— Razmere v liberalni stranki postajajo od dne do dne bolj kaotične. »Mladini« in »starini« se ravsaajo prav po divjaško in vidi se, da nimajo druge naloge in drugega programa kakor svoj interni boj. »Mladini« so indirektno povzročili, da se sklicujejo zapniki na sestanek; sklicali pa so jih »starini« in to zopet ni vseh mladinom, ki bi hoteli tak sestanek, na katerem bi sami imeli večino. Vsa vprašanja se vrte okrog oseb. Tu Tavčar, tam Oražen; tu Triller, tam Ribnikar. Na Dolenjskem in v Beli Krajini je pred durni volitev državnega poslanca. Kaj to! Postavili so Gangla za kandidata, pa naj skrbi, če dobi kaj glasov; sami imajo važnejše opravke s svojimi domačimi prepiri... Seveda je to njihova skrb. Njihovi familiarni prizori niso važni za javnost; ampak važno je, da propada v prepirih ob domačem ognjišču in v impotenci stranka, ki je dolga leta igrala vlogo v našem političnem življenju. Važno je, da nekdanji glavni nasprotnik klerikalizma umira. In važno je vprašanje, kako brez njega organizirati neizogibni boj proti klerikalizmu.

— »Svobodna misel« ima danes, v soboto 24. t. m. ob 8. zvečer v hotelu »Tivoli« prijateljski sestanek.

— Čevljariji! Pristopajte k svojemu strokovnemu društvu! To velja zlasti za ljubljanske delavce. Prihodnjo pomlad poteče delovni ugovor, treba se je pripravljati na sklepanje novega.

— Delavstvu v Trziču naznanjamo, da bo v nedeljo, dne 2. oktobra 1910 ob 3. popoldne v salonu gostilne pri Pelarju splošen delavski shod. Predilničarje in čevljarje pozivljemo, naj za ta shod med svojimi sodelavci razvijejo živahno agitacijo. Razpravljajo se bo o vzrokih sedanje draginje. Poročevalec iz Ljubljane.

— Kamniški postajenačelnik Repar nam je že dal povoda za kritiko; toda mož ima menda pretrdo kožo, pa se ga ne prime dober nauk. Njegova neotesanost, ki se pajačaši z nenavadno domišljavostjo, je v Kamniku splošna znana, ravno tako je tudi med železniškimi obojem. Uslužbenci se morajo neprenehoma pritoževati radi njegovih hribovskih manir; spravi se je pa že tudi nad stranke, s katerimi bi po predpisih moral uljudno ravnati. A njega ženirajo predpisi tako malo, da bo zdaj zaradi svojega finega tona dobil priliko, demonstrirati svojo olikanost pred sodiščem. V četrtek, dne 22. t. m. je namreč v uradnem prostoru, ki je namenjen tudi strankam, napadel gosp. Torka na nezasišlan način in ga imenoval »smrkovca«. Pred sodnijo, kateri je užaljen g. Tork izročil zadevo, se bo že izkazalo, koliko je vredno tako junaštvo, kateremu bi se bolj po pravici lahko reklo pobalinstvo. Ljudem pa sploh ne gre v glavo, kako je mogoče, da sme tak načelnik izza neštevitih pritožb še vedno stresati svoje sirovosti v Kamniku. Ali uganka se da rešiti. Izključno zaslugo, da mu tako raste greben, ima prometni kontrolor Bataglia, ki preiskuje pritožbe, pa poroča o njih ravnateljstvu tako enostransko, da je Repar nazadnje še mučenik. Bil bi vendar že čas, da bi ravnateljstvo že zaradi svojega ugleda storilo potrebne korake, a poverilo preiskavo drugemu, objektivnemu organu.

— Na obravnavi contra Ribnikar, ki je danes ob 3. pop., baron Schwarz ne bo pričal, ker se izgovarja z uradno tajnostjo.

Goriško.

Nov občinski volilni red.

Goriški deželni odbor je izdelal načrt novega volilnega reda za občine po deželi. S tem načrtom se bo imel baviti deželni zbor na prihodnjem zasedanju, pa je zato potrebno seznaniti se z glavnimi določbami načrta.

V prvem poglavju, ki govori o volilni pravici in izvoljivosti, se pred vsem zahteva avstrijsko državljanstvo in dopolnjeno 24. leto za volilno pravico, katero pa uživajo tudi davek plačujoče juridične osebe.

Dalnje določbe so:

§ 2. Od volilne pravice so izvzeti:

1. osebe, ki so pod očetovsko oblastjo, pod varstvom ali skrbstvom;
2. osebe, ki uživajo stalno preskrbo radi uboštva;

3. častniki v aktivni službi in računski častniki, vstevši avditorje; vojaški zdravniki, vojaški duhovniki, kakor tudi gažisti brez činovnega razreda, in končno aktivni vojak, ki spadajo k moštvo, vstevši vojake, ki so na začasnem odpustu.

§ 3. Od volilne pravice so izključene:
1. osebe, ki se je nad njih premoženjem razglasil konkurz, do rešitve konkurza;
2. osebe, ki niso pravočasno položile računov o poverjenim jim upravi občinskega premoženja ali premoženja občinskega vodstva.

3. osebe, ki so bile kaznovane radi hudodelstva ali radi prestopka tatvine, poneverjenja, njune deležnosti, goljufije, zvodstva (§§ 460., 461., 462., 464., 512. kazenskega zakonika), ali radi dejanj, ki jih obsega § 1. zakona z dne 28. maja 1881 dr. zak. št. 47 in § 1. zakona z dne 25. maja 1883. dr. zak. št. 78. Izključitev velja pa le, dokler traja v dosego privilegijev in pravic, omenjenih v prvem odstavku § 6. zakona z dne 15. novembra 1867. dr. zak. št. 131. nezmožnost, ki je o njej govora v 2. in 4. odstavku prej navedenega § 6.

4. osebe, ki so bile kaznovane na podlagi občega kazenskega zakonika ali drugih posebnih zakonov, ki se bodo v bodoče izdali, več kot dvakrat v zaporno kazen radi pijančevanja ali alkoholizma, za dobo 3 let po prestani kazni.

§ 4. Voliti se mora praviloma osebno. Juridične osebe volijo po osebah, ki so po veljavnih zakonskih določilih ali po statutu poklicane jih zastopati na zunaj, ali pa po pooblaščenca, ki se izvoli iz srede zastopa, ako sestoji ta iz več oseb. Občina nima volilne pravice v svojem okolišu.

Solastniki davku podvržene nepremičnine imajo en sam glas. Ako so ti v zakonski združbi živeči zakonski, izvršuje volilno pravico zakonski mož. V nasprotnem slučaju morajo solastniki s pooblastilom določiti izmed sebe osebo, ki naj izvršuje volilno pravico.

Volilno pravico smejo izvrševati kot zastopniki ali pooblaščenca po določilih, ki jih obsega drugi in tretji odstavek, le avstrijski državljani, ki so dopolnili 24. leto starosti in jih v tem ne ovirajo v § 2. in 3. omenjeni razlogi, ki jih izjemajo ali izključujejo od volilne pravice.

§ 5. Izvoljiva je vsaka oseba moškega spola, ki ima volilno pravico, je 24 let stara in uživa vse državljanske pravice.

§ 6. Od izvoljivosti so izvzeti od občine plačani uradniki, sluge in drugi funkcionarji, dokler so v dejanski službi občine.

§ 7. Od izvoljivosti so izključene osebe, ki so bile od svojega opravlja ali javne službe odstavljene radi disciplinarnih prestopkov, napravljenih iz dobičkaželjnosti, in sicer za dobo nepretržnih treh let, računajoč od dneva, ko je postala dotična disciplinarna razsodba pravomočna.

Drugo poglavje govori o pripravi za volitve:

§ 8. Za volitev starešinstva sestavi župan dva zaznamka volilcev.

A) V prvi zaznamek se vpišejo po spodaj navedenem redu volilci, ki imajo splošne, v prvem poglavju za volilno pravico določene pogoje in sledeče posebne značaje.

1. V občino pristojni duhovniki kristjanskih veroizpovedanj, ki so stalno nameščeni v kraju kot dušni pastirji, in propovedniki (rabini) židovskih občin; nato dvorni, državni, deželni občinski in uradniki javnih zalogov; potem častniki in vojaški funkcionarji s častniškim naslovom, ki so stalno vpokojeni ali ki so zapustili službo in so pri tem ohranili vojaški značaj; nato službojuči, kakor tudi vpok. vojaški funkcionarji brez častn. naslova, nadalje službojuči in vpokoj. vojaški uradniki, ako ne pripadajo te osebe staležu vojaškega krdeja; potem osebe, ki so si pridobile akademičen naslov na državni visoki šoli; nato ravnatelji, profesorji in učitelji v občini obstoječih višjih šolskih zavodov, kakor tudi vsi učitelji v občini obstoječih ljudskih šol.

2. Za osebam, navedenimi pod točko 1. Črke A) se vpišejo v zaznamek volilcev v zaporedni vrsti brez ozira na pristojnost v občino davkoplačevalci izjemši pod točko 1. črke A) omenjene osebe, ki imajo volilno pravico ne glede na to, ali plačujejo neposreden davek — v navzdolnem redu po letnem znesku v občini plačanega neposrednega davka, pri čemur je navesti leten obrok neposrednega davka; osebe z enakim predpisanim davkom je vpisati po abecednem redu.

B) V drugi zaznamek volilcev se vpišejo brez ozira na pristojnost v občino vse osebe moškega spola, ki redno bivajo v občini najmanj tri leta in ki imajo v prvem poglavju navedene splošne pogoje glede volilne pravice.

Ti volilci se vpišejo po abecednem redu.

Odsotnost iz občine zaradi vojaškega službovanja ne velja za pretrganje troletnega bivanja kakor tudi se v to triletno ne šteje bivanje v občini zaradi vojaškega službovanja.

* * *

S predstoječim načrtom se bo v nedeljo bavila deželna konferenca jugoslovanske socialno demokratične stranke.

(Konec prihodnjic).

Trst.

— Tržaškim sodrugom naznanjamo, da je pol. odbor jugosl. soc. dem. stranke v Trstu sklenil otvoriti v prvih dneh prihodnjega meseca govorniško šolo. Poučevalo se bo v Delavskem domu po dvakrat na teden od 8. do pol desetih zvečer. Sodrugi, ki imajo željo in voljo postati dobr. agitatorji in govorniki, pa bi radi to šolo obiskovali, naj se vpišejo pri pol. odboru, ki ima svoje uradne ure vsak večer od 8. do pol desetih.

— Izventržiškim sodrugom naznanjamo, da je sodr. Skobli, ki bo v Ljudskem odru podučeval stenografijo, pripravljen podavati stenografičen poduk izven tržaškimi sodrugom pismenim potom za zelo malo odškodnino. Tisti sodrugi, ki se žele poslužiti te prilike naj se obrnejo naravnost na naslov: Skobli, Trst, Delavski dom, ul. Boschetto 5. Ljudski oder.

Štajersko.

— S celjsko mestno komando se bo imel prilike baviti štajerski deželni zbor vsled sledeče interpelacije, ki so jo vložili socialno demokratični poslanci Horvatek, dr. Schacherl in sodrugi: »Mestni urad celjski je ob priliki majske slavnosti prepovedal ondotnemu delavstvu nositi zastave z napisom: »Sem s socialnim zavarovanjem!« in »Dol z odeduštvo z živili!« Ugodno rešitev rekurza od strani ces. kr. namestništva bi bil celjski mestni urad lahko še pred 1. majem dostavil vlagateljem rekurza, pa se jim še do današnjega dneva ni dostavil. Podpisani torej vprašajo gospoda namestnika: Ali je njega ekscelenci znano to kršenje dolžnosti od strani celjskega mestnega urada? 2. Ali je njega ekscelencia pripravljena ukazati mestnim in občinskim uradom vobče, da se v svojem uradovanju točno drže zakonitih predpisov? 3. Ali je njega ekscelencia pripravljena, ukazati mestnemu uradu celjskemu, da vlagateljem rekurza takoj dostavi odlok namestništva o napisih za majske slavnostni sprevod in da se v bodoče varuje takih samolastnih odlokov? — Kadar pride ta interpelacija na dnevni red, bo vsekakor zanimivo, kajti celjski mestni urad in njega famozni predstojnik Ambroschitsch, ki je obenem šefurednik celjske Vahte, blagoizvoli sploh uradovati bolj po svojih nacionalističnih kakor pa po državnih zakonih.

— Naš deželni zbor bi lahko dajal pisatelju satir in burk obilo snovi in če stvar ne bi bila vendar prerisna, bi se človek smejal, da bi vse pokalo. Štajerski deželni zbor »zboruje«. Imel je že par sej. Toda kako? Seja se otvori, prečitajo se vložki, pa se seja zopet — zaključ. Naš deželni zbor nima časa, ker potrebujejo stranke časa. Zadnje zasedanje se je, kakor znano, zaključilo vsled obstrukcije, ki so jo bili uprizorili slovenski klerikali, a se je polagoma izpremenila v slovensko »narodno« obstrukcijo. Položaj je bil tak kakor na Češkem, samo malo narobe. Namreč: Na Češkem so obstruirali Nemci, na Štajerskem pa Slovenci. V Pragi so najprej sklicali konferenco in šele ko so te rodile nekoliko uspeha, se je sklical deželni zbor. V Gradcu so najprej sklicali deželni zbor in potem so začeli konferirati. Zdaj torej imamo deželni zbor, a ta ne sme delati, ker bi kotel takoj počil, če bi se zakuril. Pogajanja se vodijo venomer, doslej ni bilo ne sluha ne duha o uspehu. Samo proročanski glasovi frfotajo semintja. »Ne gre!« — »Saj sploh ne pojde!« — »Mora iti!« — »Naj se rajši razbije vse.« — Tako dolgo se je treba pogajati, da pojde... Pa se pogajajo. Prvi čas je bilo razpoloženje na vseh koncih in krajih sila bojovito. Sedaj se zdi, da so petelini že nekoliko utrujeni in da žele počitka. Nemara je vplivala tudi vest o premirju med Čehi in Nemci, ki je prišla iz Prage. Cilj pogajanja je sedaj sestaviti tak delovni program, ki bi spravljal sporne točke v ozadje. Če se ima to posrečiti, je seveda treba doseči sporazum vseh strank, tudi tistih, ki niso vdeležene spora, torej zlasti socialnih demokratov. Zdaj je vprašanje, če se posredovalci zavedajo tega in če bodo znali svoje mešetarjenje urediti tako, da ne bo deželni zbor nazadnje le mašina za dovoljevanje naklad. Pravijo, da je do srede upati na sporazum. Vederemo.

Dnevne vesti.

Strašna železniška nesreča. Pri postaji Črnc (Rottenmann) na Zgornjem Šta-

terskem sta dne 20. t. m. zjutraj ob 2. uri trčila skupaj dva brzovlaka, ki vozita na progi Dunaj—Št. Vid—Trst, ozir. Pontabelj. Brzovlak, ki je vozil iz Pontabla, je zavozil z vso brzino v brzovlak št. 101, ki je stal na postaji Rottenmann. Učinek nesreče je bil naravnost strašen. Oba stroja sta popolnoma razbita, tako tudi večina vozov, izpod razvalin se je glasilo kričanje in mlo ječenje ponesrečenec, ki so bili zakopani v kupu razbitih vozov. Nesreča je zahtevala sedem mrtvih, 12 težko in 20 lahko ranjenih. O katastrofi se javljajo sledeče podrobnosti: Službo je imel na postajališču Črnc-mesto, ki služi le lokalnemu prometu, čuvaj. Ta pravi, da je začel takoj dajati z rdečo svetilko signale, ko ji videl prihajati južni brzovlak št. 102, med tem ko je bil istočasno signaliziran dunajski brzovlak št. 101. Te signale je tudi opazil strojevodja na tržaškem brzovlaku Makotter in je začel zavirati in počasi voziti; dunajski brzovlak je pa privozil okoli ovinka in strojevodja je videl šele v zadnjem hipu nesrečo. Vendar pa je še zadnji hip zaviral in tako vsaj dosegel, da se je po nesreči vsaj vlak ustavil. Proga leži tam precej visoko in če bi se vlak zvrnil v globčino, bi bila nesreča še mnogo večja. Tako se je zgodilo, da je poletela dunajski brzovlak dosti večja nesreča ko tržaškega. Oba stroja sta se s strašnim pokom kar zarila drug v drugega. Bilo je ob 2. ponoči in popolnoma temno. Prebivalci v bližnjem mestu so mislili, da se je v kaki tovarni razpočil kotel. Poštoambulančni vozovi so bili takoj razbiti na obeh straneh, več osebnih voz pa poškodovanih. Nekaj sekund je vladala strašna tišina, potem pa se je začel povsod krik in stokanje. Sedem oseb je bilo na mestu mrtvih, 11 težko in 19 lahke ranjenih. Med mrtvimi je strojevodja tržaškega brzovlaka Makotter; njegov kurjač Edelböck je zblaznel in strašno kričal. S težavo so ga spravili z lokomotive; hotel je vedno naprej kuriti. Najhujše je trpelo poštne osebe; od tega sta dve osebi mrtvi, poštni asistent Günther in oficijant Münichsdorfer, poduradnika Jahn in Peter sta težko ranjena, istotako poštne pristav Fr. Tausch. — Ubiti so še gostilničar Schachinger iz Oberberga na In, višji sprevodnik Nuser in Amstettna in sodnik Bogdanovič iz Rusije. Münichsdorfer je strašno kričal; bil je poleg svojih težkih ran pri polni zavesti, ali bil je tako zelo uklenjen med podrtjimi vozovi, da so ga potegnili vun šele drugi dan ob 9. dopoldne, ko je bil že mrtev. Sodnik Bogdanovič je mirno sedel v svojem oddelku; dobil je težke notranje poškodbe in je na mestu umrl. Med težko ranjenimi so 3 ženske, železničarke, en potnik in neki tovarniški uslužbenec. V poštah vozovih je bilo v tržaškem brzovlaku denarja za 400 tisoč, v dunajskem za 72 tisoč kron; zgubilo se ni nič. Došli so drugi uradniki, da so spravili pošto in okrvavljena pisma ter pošiljatve v red. Trajalo je cele tri četrt ure, preden je došla iz Črnca požarna bramba in zdravniška pomoč. Pomožni vlaki so došli dosti kasneje, nekateri šele proti jutru. Strojvodja brzovlaka št. 101 se je rešil s tem, da je skočil s stroja; kurjač si je pri tem strl nogo. Višji sprevodnik na vlaku št. 101 je tudi zblaznel. Drugi dan so došli na lice mesta železniški, poštne in sodni funkcionarji, da pregledajo in ocenijo nesrečo. Glede vzroka še sodba ni edina; nekateri pravijo, da je kriv mrtvi strojevodja brzovlaka št. 102, ki je pozabil, da bi moral čakati na glavni postaji v Črncu na brzovlak št. 101; drugi zopet trde, da je službojuči uradnik v Selzthalu dunajski brzovlak prehitro spustil.

Delavsko gibanje.

Mizarska stavka. Iz Sarajeva nam brzovlajo: Tukaj so bili mizarski delavci prisiljeni stopiti v stavko. Prosimo zaradi tega mizarje, naj ne iščejo oziroma ne sprejemajo dela v Sarajevu.

Pasivna resistenca v Bosni. Iz Sarajeva nam telegrafirajo z dne 23. septembra: O polnoči se je na bosensko hercegovskih železnicah pričela pasivna resistenca, ker se je pokazalo vodstvo železnice povsem neprijetno za najopravičenejše zahteve železničarjev. — Vlada je razpustila socialno demokratično železničarsko organizacijo. Ravnanje žuga uslužbenecem z odpustom. Ogorčenje med železničarji je velikansko. Ni izključeno, da se resistenca izpremeni v stavko.

Izjava.

Jaz podpisani preklicujem vse obdolžitve proti rodbini Urbanc v Spodnji Šiški št. 188 kot neresnične ter jih obžalujem.

V Ljubljani, 23. sept. 1910.

F. Nachtigall.

Vsak zaveden sodrug mora biti naročnik „Rdečega Prapora“.

? I ? Najboljša ura sedanjosti
I K O Zlata, srebrna, tula, nikel-
? O ? nastala in jeklena se dobi
samo pri

H. Suttner,
Ljubljana, Mestni trg

Lastna tovarna ur v Švici.

Tovarniška varstvena znamka

IKO

? I ?
I K O
? O ?

Sredstvo
za štedenje
so praktične

zvezda s
krížcem.

MAGGI-Kocke

à 5 v
za 1/4 litra

najfinije goveje juhe.

MAGGI-jevo ime jamči za skrbno izdelovanje in izbornost kakovost.

Castna izjava.

Podpisani Josip Majcen, ogibni čuvaj na Zidanem mostu sem v službi 10. junija 1910 imenoval g. Jos. Kopača v navzočnosti nekaterih uslužbenec goljuf. Izjavljam tem potom, da sem to nepremišljeno izrekel. Ker nimam za to trditev nikakršnih dokazov, obžalujem to nepremišljenost in vzamem brez pogoja to žalitev nazaj in se g. Jos. Kopaču, žel. tajniku v Trstu, zahvaljujem, da je ustavil proti meni vloženo kazensko ovadbo.

Istočasno pooblaščujem g. Kopača, da priobči na moj račun to izjavo v »Rdečem Praporu«, »Železničarju« in »Eisenbahnerju« in se zavežem povrniti vse dosedaj nastale stroške zapričetega kaz. postopanja.

Zidani most, 12. sept. 1910.

Josip Majcen,
ogibni čuvaj.

Ceno posteljno perje in puh!

1 kilogram sivega, oskubljenega K 2—, polbelega K 2:80, belega K 4—, prima puhastega K 6—, izredno finega skubljenega K 8—, sivega puha K 6—, belega K 10—, izredno fini prsn puh K 12— od 5 kilograma naprej franko.

- Gotove postelje -

iz gosto tkanega, rdečega, modrega, rmenega ali belega inleta (blaga nanking), 1 pernica 180 cm dolga in 110 cm široka ter 2 blazini, 80 cm dolgi in 58 cm široki, dovolj napolnjene z novim, očiščenim puhastim, trepežnim, sivim perjem K 16—, s polpuhom K 20—, s puhom K 24—. Pernica sama K 12—, 14—, 16—, blazinic K 8—, 3:50, 4—, Pernice 180 cm dolge in 140 cm široke, K 15—, 18— in 20—. Blazinic, 90 cm dolge in 70 cm široke ali 80 cm dolge in široke, K 4:50, 5— in 5:50. Spodnje pernice iz gradla, 180 cm dolge in 116 cm široke, K 13— in 15—, pošlje po povzetju, — zavoj zastoj od K 10— naprej franko —

Maks Berger, Deschenitz št. 1084 - Böhmerwald.

Cenik o matracah, odejah, prevlečkih in vsemu drugemu blagu za postelje zastoj in franko. Če ne dopade, se zamenja ali denar nazaj.

Širite, naročajte in priporočajte

„RDEČI PRAPOR“!

Delavska hranilnica in posojilnica

(vpisana zadruga z omejenim jamstvom.)

v Ljubljani, Stari trg št. 30 I. nadstropje.

Obrestuje hranilne vloge po 4 1/2%.
Sprejema vloge na tekoči račun.
Posojuje na osebni kredit in (za-
stave) vredn. listine, hipoteke itd.

Uraduje se vsak četrtek od 2: do 3.
ure in vsako soboto od 6. do 7. ure
popoldne; nujna pojasnila se daje pa
tudi ob vsakem drugem navadnem dnev-
nem času.

Pa kaj se to pravi,
Če trebam boli?
Pri pametni glavi:

zavziji!

Krepčilo želodca,

potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost

liter K 2.40

Kabinetna kakovost

liter K 4.80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir.

Kg. sivga dobrega, pu-
ljenega 2 K; boljšega
2.40 K; prima polbelega
2.80 K; belega 4 K; be-
lega puhastega 5-10 K;
velefinega snežnobelega,
puljenega 6-40 K, 8 K;
puha sivga 6-7 K, be-
lega, finega 10 K; naj-
finejši prsuhi 12 K.
Naročila od 5 kg na-
prej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rde-
čega, modrega, be-
lega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga,
120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dlj,
60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovit-
nim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh
24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K, zglav-
nice 3, 3-50 in 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm
šir. 13, 14-70, 17-80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga,
70 cm šir. 4-50, 5-20 in 5-70 K, spodnja pernica iz
močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm
široka 12-80 in 14-80 K, Razpošilja se po povzetju,
od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za
neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.
S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

Svojim čitateljem priporočamo, da
se ozirajo na take tvrdke, ki inse-
rirajo v našem listu.

Castiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso
z velikim uspehom porabil, katero iz srca
priporočam v veliko korist vsaki družini
ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim,
blagovolite mi poslati še 24 stekleničice Vaše
tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posestnik in premirani medvedji
lovce v Koritnicah, pošta Knežak
pri Št. Petru na Krasu.

Spominjajte se tiskovnega sklada!

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta 17

priporoča svojo
bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt

Pisalni stroji „Adler“

Vozna kolesa.

Geniki zastoj in franko.

Julij Meinl

Ustanovljeno 1862.

Uvoz kave
Veležgalnica kave

Ustanovljeno 1847.

Ustanovljeno 1847.

Tovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7. LJUBLJANA Turjaški trg št. 7.

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone za gosposke sobe.
Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški vozički i. t. d.
Najnižje cene. Najsolidnejše blago.

Za

priporoča tvrdka

jesen in zimo Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ul. 9
svojo bogato zalogo

izgotovljenih oblek za gospode in dečke ter mične novosti v konfekciji
za dame in deklice. Ceniki zastoj in franko.

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije cesta II (Kolizej)

Zaloga pohištva

lastnega izdelka in tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa mizarstva stavbna dela.

Lastna tovarna na Glincah pri Ljubljani.

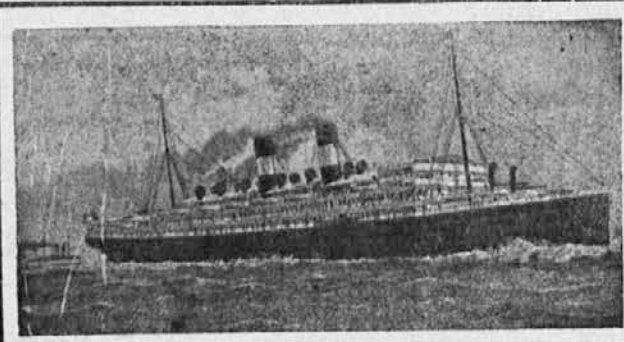
Kavarna

„Unione v Trstu“

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

Širite „Rdeči Prapor“

Potniki v severno in južno Ameriko

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtenicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je
za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopel i. t. d.
Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Vsakovrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana, Kolodvorska ul. 26.